

Aleg 1227

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o stanie seminaryów nauczycielskich w kraju.

Wysoki Sejmie!

Ze względu na to, iż przedłożone Sejmowi dnia 1. lutego b. r. sprawozdanie o seminaryach nauczycielskich za rok 1907/8 nie przyszło wcale pod obrady w plenum Izby, ogranicza się Komisya szkolna w tym roku do przedłożenia sprawozdania cyfrowego, wychodząc z tego zapatrywania, że zamieszczone w sprawozdaniu przeszłorocznem uwagi natury ogólniejszej na aktualności nic nie straciły.

W r. 1908/9 znajdowało się w kraju 16 państwowych seminaryów: 13 męskich i 3 żeńskie; z początkiem roku szkolnego 1909/10 otwarto 17-te w Czortkowie (męskie), a w bieżącym roku szkolnym 18-te, a mianowicie seminaryum żeńskie, czwarte z rzędu, w Brzeżanach. Fakt ten, że rząd zdecydował się wreszcie tylekroć ponawiane i w tej Izbie i przez wszystkie kompetentne organizacje żądanie o powiększenie ilości seminaryów żeńskich, choć w tak skromnej mierze uwzględnić, musimy powitać z radością, nie możemy jednak nie dać ponownie wyrazu przekonaniu, że i obecna liczba seminaryów żeńskich jest jeszcze niewystarczającą. Seminaryów żeńskich prywatnych było w roku sprawozdawczym w kraju 22, z tego 2 z prawem publiczności.

Uczniów liczyły seminarya męskie 3439 (+217 w porównaniu z rokiem poprzednim), żeńskie 938 (+ 71), razem 4377 (+ 288). Przyrost frekwencji w seminaryach męskich należy odnieść w pierwszym rzędzie do założenia seminaryum w Rudniku (106 uczniów) i dalszego kompletowania seminaryum w Kętach (wzrost o 50%, z 62 na 97). Z 11 pozostałych zupełnych seminaryów wykazuje aż 8 ubytek frekwencji: Rzeszów o 10, Stanisławów o 3, Sambor o 8, Tarnopol o 13, Sokal o 8, Zaleszczyki o 13 i Stary Sącz o 20, podczas gdy w poprzednim roku wykazywał ubytek frekwencji jedynie Sokal; natomiast siła atrakcyjna tak seminaryów żeńskich, jak i obu stołecznych seminaryów męskich, wzrasta z każdym rokiem. Procent uczniów opuszczających zakład w ciągu roku szkolnego wykazuje dalszą tendencję zwykłą w seminaryach męskich, podniósł się bowiem z 8·2% na 8·7%, na kursie przygotowawczym z 12% na 13·7%, w seminaryach żeńskich obniżył się z 3% na 2%.

Objawem nader pomyślnym, świadczącym o coraz to lepszych wynikach pracy, tak nauczycieli, jak i uczniów, jest znaczne obniżenie się procentu uczniów reprobowanych z końcem roku; wynosi on w seminaryach męskich w roku sprawozdawczym już tylko 10·4%, w żeńskich zaledwie 9%, w roku ubiegłym reprobowano jeszcze 12% względnie 22%.

Egzamin dojrzałości zdało w 1909 r. 499 kandydatów, w tem 66 eksternistów, tudzież 810 kandydatek, w tem eksternistek 507 i 104 absolwentek seminaryów prywa-

tnych, posiadających prawo publiczności. Seminarja państwowe dostarczyły więc zawodowi nauczycielskiemu nowych sił 632 (603 w roku poprzednim). Zapotrzebowanie nowych sił nauczycielskich wynosiło w 1908/9 r. 878, zatem 246 posad nauczycielskich czyli 28% zmuszone były władze szkolne obsadzić kandydatami, a raczej wyłącznie niemal kandydatkami, bez owego pedagogicznego przysposobienia, które wszędzie poza zakładem fachowym jest prawie niepodobieństwem. Na złe strony tego stanu rzeczy i na konieczność zaradzenia przez wydatne powiększenie ilości seminarjów państwowych w pierwszej linii żeńskich, wskazuje z naciskiem przeszłoroczne sprawozdanie Komisji szkolnej.

Ilość posad nauczycieli, względnie nauczycielek głównych, której niedostateczność podnosiła również Komisya roku zeszłego, pozostała prawie niezmienną, natomiast wzrasta ilość zastępców wzgl. zastępczyń z 60 na 84! Nowy to dowód, że zachodzi gwałtowa potrzeba pomnożenia liczby posad głównych.

Trudności w pozyskaniu odpowiednich sił nauczycielskich ze studjami uniwersyteckimi, które z ubolewaniem już Komisya szkolna poprzednio podnosiła, rosną w miarę tworzenia nowych seminarjów, (dochodzi już do tego, że posady nauczycieli najważniejszych przedmiotów pozostają długo nieobsadzone dla braku kompetentów. Komisya szkolna, wychodząc z zapatrywania, że należałoby tej tak pięknej kwestyi spojrzeć śmiało w oczy i chwycić się środków nawet do pewnego stopnia — radykalnych — proponuje wzięcie pod rozagę zaprowadzenia dodatków pensyjnych z funduszu krajowego dla nauczycieli głównych i danie Radzie szkolnej pewnej kwoty do dyspozycji, celem kształcenia i wyrobienia sił nauczycielskich dla seminarjów naucz.

Wydatki, ponoszone przez skarb państwa na seminarja galicyjskie, wynosiły 1,346.807 K; między wydatkami nadzwyczajnymi należy powitać z uznaniem pozycję 100 000 K, przeznaczoną przez rząd na budowy i zakupno realności.

Komisya szkolna wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w roku szkolnym 1908/9 odnośnie do seminarjów nauczycielskich przyjmuje się do wiadomości.

2) Sejm wzywa Radę szkolną kraj., aby wzięła pod uwagę przeniesienie seminarjum męskiego w Kętach do innej miejscowości w zachodniej części kraju, a to ze względu na sąsiedztwo seminarjum prywatnego Tow. Szkoły ludowej w Białej.

3) Sejm poleca Radzie szkolnej krajowej, by w porozumieniu z Wydziałem krajowym, rozpatrzyła sprawę dodatków do płac dla nauczycieli głównych w seminarjach nauczycielskich, jakoteż stworzenia odpowiedniego funduszu na podróże naukowe w celu dalszego kształcenia sił dla seminarjów nauczycielskich i przedłożyła odpowiednie wnioski.

Przewodniczący :

Bandrowski.

Sprawozdawca :

Stanisław Henryk Badeni.